

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

1 (4) 2024

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 1(4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори. сиёсий фанлар номзоди. профессор.

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети Тарих факултети доценти

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳақимов Назар Ҳақимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гўлнора Абдукаҳхаровна –
т

Гурдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;
Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарқанд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодири Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Электрон журнал **1368-сонли гувоҳнома** билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEM S TEAM” масъулияти чекланган жамияти.

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

<i>Mustafoyev Abubakr Muhiddin o'g'li</i> XIII VA XIV-ASRDA YASHAB IJOD ETGAN BUXORO FAQIHLARI VA ULARNING ASARLARI TAVSIFI (1-qism).....	9-14
<i>Mirzayev Avazbek</i> ANDIJON TAJRIBA PAXTA DALASI TARIXINING ARXIV HUJJATLARIDA YORITILISHI	15-21
<i>Алиджанова Лазизахон Аббасовна</i> ИЛМИЙ ТАДҚИҚОТЛАРДА ДИН ВА ТАБОБАТ МАСАЛАСИНИ ЎРГАНИШДАГИ ЁНДАШУВЛАР	22-28
<i>Sobirov Sardorbek Abdusattor o'g'li</i> XIX-ASRNING IKKINCHI YARMIDA SHARQIY TURKISTONDA ROSSIYA VA BRITANIYA IMPERIYALARI RAQOBATI	29-34
<i>Джалолов Бахром Джамолович</i> СОВЕТ ҲОКИМИЯТИНИНГ ЎЗБЕКИСТОНДА “ПАХТАЯККАҲОКИМЛИГИ” СИЁСАТИ ВА БОЛАЛАРГА КЎРСАТГАН ТАЪСИРИ	35-39
<i>Махматкулова Нозикой Чориёевна</i> О'ЗБЕКИСТОНДА XX ASRNING IKKINCHI YARMIDA IRRIGATSIYA-MELIORATSIYA VA QISHLOQ XO'JALIGINI MEKANIZATSIYALASH SOHASIDA YURITILGAN KADRLAR SIYOSATI	40-45
<i>Ochilov Farhod</i> O'ZBEKISTONDA O'ZINI O'ZI BOSHQARISH ORGANLARINING AHOLINI IJTIMOY NIMOYA QILISHDAGI FAOLIYATI	46-52
<i>Ҳамроева Нодира Нормуродовна</i> ЎЗБЕКИСТОНДА ЕР-СУВ ИСЛОҲОТИ ЖАРАЁНИДА ИЖТИМОЙ МУОММОЛАР	53-58
<i>Мамажонов Алишер, Алишеров Абдувоҳид Алишерович</i> ЎЗБЕКИСТОНДА ГИДРОЭЛЕКТР СТАНЦИЯЛАРНИНГ БАРПО ЭТИЛИШИ ТАРИХИ	59-65
<i>Tursunov Ravshan Normuratovich</i> XIX-ASRNING IKKINCHI YARMI – XX-ASR BOSHIDA TURKISTON O'LKASIDA SODIR BOLGAN ZILZILALAR TARIXIGA BIR NAZAR	66-71

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

<i>Умурзакова Мўътабархон Нодир қизи</i> СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ СОҲАСИНИ ТИББИЙ СУҒУРТА АСОСИДА МОЛИЯЛАШТИРИШ МОДЕЛИ	72-78
<i>Ro'zmetov Bahodir Shomurotovich</i> TURIZMDA XIZMATLAR MOHIYATI VA UNING IJTIMOY-IQTISODIY RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDAGI O'RNI	79-90
<i>Shanazarova Nilufar Baratovna</i> MILLIY IQTISODIYOTDA TRANSPORTNING AHAMIYATI	91-99
<i>Рахимов Ойбек Бахтиёрович</i> АВТОТРАНСПОРТ ВОСИТАЛАРИНИ СУҒУРТА ҚИЛИШНИНГ ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ МОХИЯТИ	100-109

<i>Болтаев Нурали Шираматович</i> АГРАР ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА КАДРЛАР САЛОҲИЯТИНИ БАҲОЛАШ МЕЗОНЛАРИ АСОСИДА КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШНИНГ ЙЎНАЛИШЛАРИ	110-118
<i>Эрханов Муҳаммаджон Абсайитович</i> ДАВЛАТНИНГ ХАЛҚАРО РЕЙТИНГ ВА ИНДЕКСЛАРДАГИ ЎРНИНИ ЯХШИЛАШДА ИҚТИСОДИЙ БАРҚАРОРЛИКНИНГ ЎРНИ	119-124
<i>Жураева Гульзира</i> АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРГОВЛЕ И УСЛУГАХ В ЭКОНОМИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ	125-130
<i>Akbarov Husan O'zbekxonovich</i> BOG'DORCHILIKDA TEXNIK SAMARADORLIKNI TAHLIL ETISHNING PARAMETRIK VA NOPARAMETRIK USULLARI	131-136
<i>Yaqubova Yulduz Raimovna</i> KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING ISHLAB CHIQRISHINI SAMARALI AMALGA OSHIRISH KO'RSATKICHLARI	137-147
<i>Rahimbayev Akmal Azatboevich</i> ЎЗБЕКИСТОН ҲУДУДЛАРИНИ САНОАТГА ИХТИСОСЛАШУВ ДАРАЖАСИНИ ТАРМОҚЛАР БЎЙИЧА АНИҚЛАШ	148-157
<i>Saidmurodov Feruz Sodiqjon o'g'li</i> SAMARALI SOLIQ SIYOSATI-INNOVATSION RIVOJLANISHGA O'TISHNING ASOSIY SHARTI	158-170
09.00.00 – ФАЛСАФА ФАНЛАРИ	
<i>Наврўзова Гулчеҳра Нигматовна</i> БАҲОУДДИН НАҚШБАНД РУБОЙЛАРИНИ ШАРҲЛАГАН АЛЛОМА	171-175
<i>Шарифходжаева Наргиза Абдуманноновна</i> ФИЛОСОФИЯ СВОБОДЫ, РАВЕНСТВА И СОЦИАЛЬНОЙ СПРАВЕДЛИВОСТИ МУХАММАДА АЛИ ДЖИННЫ	176-181
<i>Nasimov Azizbek Azimovich</i> АХВОРОТЛАШГАН ЖАМИЯТ РИВОЖЛАНИШИДА АХЛОҚИЙ ҚАДРИЯТЛАРНИНГ МОНИЯТИ	182-186
<i>Norkulov Olim Nasimovich</i> GLOBALLASHUV JARAYONIDA MIGRATSIYANING AHOLI AXLOQIY QADRIYATLARIGA TA'SIRI	187-191
<i>Xasanov Boburjon Hakimovich</i> ОММАВИЙ НОРОЗИЛИКЛАРНИ ОЛДИНИ ОЛИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ	192-197
<i>Quratboyev Alisher Maxsudovich</i> YANGI O'ZBEKISTON VA IJTIMOY DAVLATCHILIK	198-204
<i>Raxmonberdiyev Islombek Ilxom o'gli</i> SIVILIZATSIYALAR TARAQQIYOTIDA MADANIYATLAR TO'QNASHUVINING IJTIMOY- FALSAFIY AHAMIYATI (Samyuel F. Xantingtonning "Sivilizatsiyalar to'qnashuvi" asari asosida).....	205-214

<i>Shukurov Orif Jumaboyevich</i> JAMIYATDA YOSHLARNING IJTIMOYIY AKTIVLIGINI OSHIRISH XUSUSIYATLARI VA TAMOYILLARI	215-219
10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ	
<i>Akhmedov Oybek Saporbayevich</i> THEORETICAL OVERVIEW OF THE DEFINITION “TERM” AND “TERMINOLOGY” IN LINGUISTIC SURVEYS	220-227
<i>Ravshanova Gulrukhbegim Qaxramon qizi</i> ЯНГИ ЎЗБЕК ШЕЪРИЯТИДА ҲАЖВНАВИСЛИК АНЪАНАСИ	228-232
<i>Ortiqova Mavluda Nurmahammadovna</i> AQOID ILMIDA KAROMAT TUSHUNCHASI VA BADIY ADABIYOTDAGI TALQINI	233-237
<i>Uliqova Mavludaxon</i> “QON-QARINDOSH” KONSEPTINI FONETIK-FONOLOGIK SATHDA NAMOYON BO’LISHI	238-243
<i>Rahmonov Asror ibni Nusrat</i> HERMANN HESSE HAYOTI, IJODI VA ADABIYOTDAGI O’RNI	244-252
<i>Raxmatova Dilafruz Nusratilloevna</i> SAMARQAND JADIDCHILIK MAKTABI VAKILLARI ASARLARINING TIL XUSUSIYATI	253-258
<i>Djuraeva Muxlisa Shadiyarovna</i> INGLIZ VA O’ZBEK TILLARIDA OILAVIY NUTQDAGI IJTIMOYIY-MADANIY FARQLAR	259-265
<i>Vokhidova Tamanno Saidjonovna</i> MEDIALINGUISTICS AS A MODERN SCIENTIFIC DIRECTION	266-271
<i>Djurayeva Shahlo G’ulom qizi, Sattarova Ismigul Baxtiyorovna</i> INGLIZ ADABIYOTLARIDA KIRITMA BIRLIKLARINING BADIY SEMANTIKASI	272-277
12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР	
<i>Uzakova Go’zal Sharipovna</i> O’ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA “YASHIL QURILISH”NI AMALGA OSHIRISHNING HUQUQIY MASALALARI	278-286
<i>Murzaev Shuxrat Shavkatovich</i> СУЩНОСТЬ И СОДЕРЖАНИЕ КАТЕГОРИИ ПРАВОПОНИМАНИЯ	287-293
<i>Qosimov Botirjon Ma’rufjon o’g’li</i> SUD HOKIMIYATINING MOLIYAVIY MUSTAQILLIGI: KONSTITUTSIYAVIY TAHLIL	294-301
<i>Islombek Abdikhakimov</i> QUANTUM COMPUTING AND LEGAL READINESS FOR E-GOVERNMENT SERVICES	302-309
<i>Hodjaeva Shirinxon Olimxon kizi</i> ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В СУДЕБНОЙ СИСТЕМЕ	310-315
<i>Jiyenbayev Bahadir Ospanovich</i> EKOLOGIK AUDITNI HUQUQIY TA’MINLASHNING AYRIM XUSUSIYATLARI: MILLIY VA XORIJYIY TAJRIBA	316-322
<i>Aliyev Sobir Tursunboevich</i> СУД ҲУКМИНИ ЧИҚАРИШ ЖАРАЁНИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШДА РАҚАМЛАШТИРИШ ИМКОНИАТЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ	323-329

Адембаев Аралбай Куралбаевич

АЙРИМ ХОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАР ЖИНОЯТ ҚОНУНЛАРИДА ТРАНСПОРТ ВОСИТАЛАРИ
ҲАРАКАТИ ЁКИ УЛАРДАН ФЙДАЛАНИШ ХАВФСИЗЛИГИ ҚОЙДАЛАРИНИ БУЗИШ УЧУН
ЖАВОБГАРЛИК МАСАЛАЛАРИ 330-339

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

Матенов Рашид Бекимбетович, Анатолий Викторович Тряпельников

ЮРИДИЧЕСКИЙ ТЕКСТ КАК ОБЪЕКТ ОБУЧЕНИЯ РУССКОМУ ЯЗЫКУ СТУДЕНТОВ-
ЮРИСТОВ: ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ И МЕЖОТРАСЛЕВЫЕ
ПЕРСПЕКТИВЫ 340-346

Хаййева Ирода Адамбаевна

TALABALARGA ZAMONAVIY O'ZBEK SHE'RIYATI VA FOLKLOR MUNOSABATINI
TUSHUNTIRISHDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING O'RNI 347-351

Ayatov Raximberdi Ibragimovich

XORIJIIY TILDA TURIZM VA MEHMONXONA BIZNESI SOHASIGA OID SO'Z VA IBORALARNI
O'QITISHDA TIL KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH 352-357

Saidova Dilobar Ikrambayevna

MEHRIBONLIK UYLARI TARBIYALANUVCHILARIDA IJTIMOIIY XULQ-ATVORNI
RIVOJLANTIRISH ZARURATI 358-361

Eshqobilov Elmurod Menglimurod o'g'li

KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV ASOSIDA BO'LAJAK JISMONIY TARBIYA O'QITUVCHISINING
KASBIY-PEDAGOGIK IJODKORLIKNI RIVOJLANTIRISH
METODIKASI 362-367

Ҳамдамова Шахноза Юсупалиевна

ТИББИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА ФАНЛАРАРО ИНТЕГРАЦИОН ЁНДАДАШУВ АСОСИДА
ТАЛАБАЛАРНИ КАСБИЙ ЛАЁҚАТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ 368-375

Janonova Sitora Berdinazarovna

ТА'ЛИМ ВА ТАРБИЯ ТАРАҚҚИЙОТИДА КОММУНИКАТИВ КОМПЕТЕНСИЯ
TUSHUNCHASINING O'RNI 376-381

Турсунбоева Мухлиса Анвар қизи

ТАБИИЙ ФАНЛАР ФАКУЛЬТЕТЛАРИДА ИНГЛИЗ ТИЛИНИ КАСБГА
ЙЎНАЛТИРИЛГАНЛИК АСОСИДА ЎҚИТИШ ПЕДАГОГИК МУАММО
СИФАТИДА 382-387

Bakhadirova Shoxina Nadir kizi

INGLIZ TILIDA GAPIRISH KO'NIKMASINI RIVOJLANTIRISHGA YO'NALTIRILGAN MASHQ VA
TOPSHIRIQLARNI ONLINE KO'RINISHDA O'QITISH 388-392

Qurbonova O'lmasoy Usmonovna, Niyozova Shohista Nusratilloevna

OILA BARQARORLIGINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK OMILLARI 393-397

Xudayberdiyeva Mahliyo Zayniddin qizi

BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA KOMMUNIKATIV YONDASHUV ASOSIDA KASBIY SIFATLARINI
RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI VA INNOVATSION
METODLARI 398-403

Болтаев Нурали Шираматович
Тошкент давлат аграр университети Бизнесни
бошқариш кафедраси катта ўқитувчиси.
Э-mail: nurali.boltayev1991@gmail.com

АГРАР ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА КАДРЛАР САЛОҲИЯТИНИ БАҲОЛАШ МЕЗОНЛАРИ АСОСИДА КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШНИНГ ЙЎНАЛИШЛАРИ

Аннотация. Жаҳонда таълим тизимининг ривожланиши, республикамиз таълим тизимини ислоҳ қилиш, меҳнат бозори талабларига жавоб бера оладиган кадрлар тайёрлашни ривожлантириш, кадрларни тайёрлашда ечимини кутаётган асосий муаммоларни таҳлил қилган ҳолда уларнинг салоҳиятини баҳолаш мезонлари асосида ўрганиш, олий маълумотли кадрлар тайёрлаш тизимини давлат томонидан қўллаб-қувватланиши, иқтисодчи олимлар томонидан олиб борилган ишларни таҳлил қилган ҳолда амалий таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқилган.

Калит сўзлар: таълим тизими, олий таълим, меҳнат бозори, кадрлар тайёрлаш, ривожлантириш, аграр таълим, бошқариш, баҳолаш, йўналиш, стратегия.

Boltaev Nurali Shiramatovich
Senior lecturer of the Department of Business
Management of Tashkent State Agrarian University

DIRECTIONS OF STAFF TRAINING BASED ON STAFF COMPETENCE ASSESSMENT CRITERIA IN THE AGRICULTURAL EDUCATION SYSTEM

Abstract. The development of the education system in the world, the reform of the education system of our republic, the development of personnel training that can meet the requirements of the labor market, the analysis of the main problems that await the solution of the personnel training, and the study based on the criteria for assessing their potential, the state support of the higher education personnel training system, economists practical proposals and recommendations have been developed by analyzing the work carried out by.

Key words: education system, higher education, labor market, personnel training, development, agrarian education, management, evaluation, direction, strategy.

Болтаев Нурали Шираматович
Старший преподаватель кафедры управления бизнесом
Ташкентского государственного аграрного университета.

НАПРАВЛЕНИЯ ПОДГОТОВКИ ПЕРСОНАЛА НА ОСНОВЕ КРИТЕРИЙ ОЦЕНКИ КОМПЕТЕНЦИИ ПЕРСОНАЛА В СИСТЕМЕ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация. Развитие системы образования в мире, реформирование системы образования нашей республики, развитие подготовки кадров, способных отвечать требованиям рынка труда, анализ основных проблем, ожидающих решения подготовки кадров, на основе критериев оценки их потенциала, государственной поддержки системы подготовки кадров высшего образования, разработаны практические предложения и рекомендации экономистов на основе анализа работы, проводимой.

Ключевые слова: система образования, высшее образование, рынок труда, подготовка кадров, развитие, аграрное образование, менеджмент, оценка, направление, стратегия.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I1Y2024N15>

Халқимизда “таълим ва тарбия – бешикдан бошланади”, деган ҳикматли сўз бор. Фақат маърифат инсонни камолга, жамиятни тараққиётига етаклайди. Шу сабабли, мамлакатимизда таълим соҳасидаги давлат сиёсати узлуксиз таълим тизими принципига асосланган, бола туғилганидан бошлаб, 30 ёшгача бўлган даврда уни ҳар томонлама қўллаб-қувватлайдиган, ҳаётда муносиб ўрин топиши учун кўмак берадиган, яхлит ва узлуксиз тизим яратишга ҳаракат қилинаётгани бежиз эмас.

Ривожланган мамлакатларда таълимнинг тўлиқ циклига инвестиция киритишга, яъни, бола 3 ёшдан 22 ёшгача бўлган даврда унинг тарбиясига сармоя сарфлашга катта эътибор берилади. Чунки ана шу сармоя жамиятга 15-17 баробар миқдорда фойда келтиради. Бизда эса бу кўрсаткич атиги 4 баробарни ташкил этади. Бинобарин, инсон капиталига эътиборни кучайтиришимиз, бунинг учун барча имкониятларни сафарбар этишимиз шарт[1]. Шундан келиб чиқиб, аграр таълим тизимида кадрлар тайёрлашга алоҳида аҳамият берилмоқда.

Янги аср ривожланиши илм фаннинг ривожланиши билан бевосита боғлиқ бўлиши, фан тараққиёти кадрларга бўлган талабнинг ортиб бориши ҳар бир соҳа учун ёш, қобилиятли, ўз соҳасининг профессионаллари кераклигини кўрсатиб бермоқда. Ушбу белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикасининг 2020 йил 23 сентябрдаги ЎРҚ-639 сонли “Таълим тўғрисида”ги Қонуни[2] ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги ПФ-60-сонли «2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида»ги Фармони қабул қилинди[3]. Мазкур Қонун ва Фармонда ҳам кадрлар билан боғлиқ муаммоларни бартараф этиш ва уларни соҳалар кесимида етказиб бериш бугуннинг муҳим долзарб вазифаси эканлигидан далолат беради. Таълим тизими, кадрлар масаласи, меҳнат бозори, ишлаб чиқарувчилар ўртасидаги боғлиқликни аниқлаш ва улар ўртасидаги интеграцияни узлуксиз тарзда олиб бориш таълим тизимида бир қатор илмий-амалий ишлар олиб боришни тақозо этади.

Бундан ташқари, аграр соҳада илм-фан-ишлаб чиқариш интеграциясини таъминлаш, таълим жараёнига замонавий ахборот ва рақамли технологияларни жорий этиш, ҳудудларни ривожлантириш истиқболларини ҳисобга олган ҳолда илғор хорижий тажриба ва агротехнологиялар бўйича етарли билим ва малакаларга эга бўлган кадрлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 30 июлдаги ПҚ-4795-сонли “Аграр таълим тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги[4], Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 15 декабрдаги 788-сонли “Аграр таълим тизимининг 2030 йилгача инновацион ривожланиш стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида”ги[5] қарорида белгиланган вазифаларни изчиллик билан амалга ошириш орқали қишлоқ хўжалиги саноат даражасига олиб чиқиш ҳамда соҳага юқори малакали тайёрлаш бугунги куннинг асосий вазифаларидан бири ҳисобланади.

Аграр соҳани малакали кадрлар билан таъминлашда аҳолининг доимий ўзгариб турадиган касбий фаолият шароитларига мослашиши, индивидуал интилишларга

мувофиқ доимий ўз-ўзини ривожлантириш имкониятини таъминлаш, жамиятнинг таълим ресурсларини ошириш тамойилларига асосланган ҳолда фаолият олиб бориши зарур. Аммо, аграр таълим йўналишларини рақобат муҳитида тўла жавоб бера оладиган қилиб ўқитиш, билим ва кўникмаларини шакллантириш лозим. Шу боис, аграр таълим муассасалари олдида ўқув жараёнларини олиб боришда бир қатор муаммолар сақланиб қолмоқда. **Биринчидан:** машғулотлар олиб борилишида ҳаддан зиёд кўп қисмининг назарий йўналишга боғлиқлиги. Бу таълим муассасасини битирувчисининг бевосита иш жойида мослашиш жараёнининг мураккаблашишига таъсир қилади. Бундан шундай хулоса қилиш мумкинки, битирувчиларнинг иш жойларида мослашишининг қийинчиликка дуч келиши ҳамда назарий билимларни амалиётда қўллашнинг асосий йўналишларини тушуна олмаслиги. **Иккинчидан:** таълимнинг бошланғич бўғини мактабгача таълим муассасаси, мактаблар, техникумлар, олий таълим муассасаларида ҳам юқори самарали, замонавий ўқув жараёнини олиб бориш учун зарур бўлган асосий воситалар, асбоб-ускуналар, ўқув-лаборатория жиҳозлари, ўқув адабиётларининг етишмаслиги тўғридан-тўғри таълим сифатига таъсир қилиши акс этади. Бундан кўриниб турибдики, ўқув жиҳозларининг эскирганлиги янги технологияларни ўрганиш ва ўзлаштириш жараёнини йилдан йилга пасайишига олиб келади. **Учинчидан:** таълим тизимидаги коррупцион ҳолатларнинг вужудга келиши натижасида талабалар ўртасида номутаносиблик ва кескинликни ҳамда турли зиддиятларнинг келиб чиқиши орқали таълим муассасаларининг нуфузи ва мавқеини пасайишига олиб келади. Шунингдек, мамлакатда юқори сифатли интеллектуал салоҳиятни шакллантиришга тўсқинлик қилади. **Тўртинчидан:** таълим ва фан соҳасини етарли даражада молиялаштирмаслик, олий таълим муассасаларидан тортиб энг пастки бўғингача таъсир кўрсатиб, юқори малакали кадрлар тайёрлашда бир қатор муаммолар билан бирга таълим муассасаларининг мавқеини пасайтиради. Бундан ташқари, таълим тизимини етарлича молиялаштирмаслик таълим даражасининг пасайишига ва бунинг натижасида кадрлар салоҳияти ва иқтисодий ўсишнинг пасайишига олиб келиши билан бир қаторда давлатнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланишига салбий таъсир кўрсатади. **Бешинчидан:** олий таълим муассасалари ва меҳнат бозори ўртасида кўпинча бевосита ва билвосита яқин муносабатларнинг йўқлиги, мамлакатда интеллектуал салоҳиятли кадрларнинг ишга жойлашишда вужудга келадиган муаммоларнинг ортишига ва инсон меҳнатидан фойдаланиш сифатини сарҳисоб қилишнинг яқуний босқичига айланади. Битирувчиларнинг аксарияти ўқишни тугатгандан сўнг ўз мутахассислиги бўйича ишламайди, ҳаттоки тўлиқ қайта тайёрланишади, баъзида иккинчи мутахассислик йўналишларини қайта ўқишни афзал кўради. Бу эса таълим тизимининг самарадорлигига путур етказди. Бироқ, битирувчилар “мутахассислиги бўйича” иш қидирганда ҳам, кам маошли бошланғич бўш иш ўринларини танлашга тайёр эмаслар, лекин шу билан бирга, иш берувчи тегишли иш тажрибаси ва зарур кўникмаларга эга бўлмаган университет битирувчисини ишга олишга тайёр эмаслиги ҳам яққол кўзга ташланади.

Аграр таълим тизимида кадрлар тайёрлашда асосий муаммо иш берувчилар ва университет битирувчилари ўртасидаги манфаатлар тўқнашуви йўл қўймаслик, иш берувчилар томонидан олий таълим муассасалари битирувчиларини олган назарий ва амалий билимларини, уларнинг салоҳиятини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқиш

бугунги куннинг талаби ҳисобланади. Биз ўз тадқиқотларимиздан келиб чиқиб, аграр соҳада кадрлар салоҳиятини баҳолаш мезонлари ишлаб чиқдик (1-жадвал). Ушбу кадрлар салоҳиятини баҳолаш мезонлари орқали ўқув жараёни ва таълим сифатини ошириш даражасига таъсир кўрсатиши, кадрларда (талабалар) таълим олиш жараёнида иш берувчиларнинг талабига жавоб бера олишга эътибор қаратиши, кадрлар (талабалар) бугунги кунда мустақил таълим олиш имкониятидан тўлиқ фойдаланиши ва ўз устида узлуксиз ишлаши орқали юқори самарадорликка эришиш мумкинлиги ҳисобга олинган.

1-жадвал

Аграр соҳада кадрлар салоҳиятини баҳолаш мезонлари¹

№	Баҳолаш мезонлари	Баҳо кўрсаткичлари				
		5	4	3	2	1
1	Битирувчининг дипломи бўйича ўзлаштириш кўрсаткичлари (Дб)					
1.1	Ўртача ўзлаштириш кўрсаткичи (рейтинг балли 90-100) бўлса	5				
1.2	Ўртача ўзлаштириш кўрсаткичи (рейтинг балли 80-89) бўлса		4			
1.3	Ўртача ўзлаштириш кўрсаткичи (рейтинг балли 70-79) бўлса			3		
1.4	Ўртача ўзлаштириш кўрсаткичи (рейтинг балли 60-69) бўлса				2	
1.5	Ўртача ўзлаштириш кўрсаткичи (рейтинг балли 50-59) бўлса					1
2	Аграр соҳада ўқув даврида амалиётларни ўтаган объектлари (давлат, хусусий ва бошқа ташкилотлар) (Аў)					
2.1	Мутахассислиги бўйича хорижда, вазирлик, қўмита, уюшма ёки кластер бўлса	5				
2.2	Мутахассислиги бўйича вазирлик, қўмита, уюшмаларнинг таркибий ёки ҳудудий бўлинмаларида бўлса		4			
2.3	Мутахассислиги бўйича хусусий ташкилотларда бўлса			3		
2.4	Мутахассислигига қисман яқин ташкилотларда бўлса				2	
2.5	Мутахассислигига умуман яқин бўлмаган ташкилотларда бўлса					1
3	Ахборот-коммуникатсия технологияларидан фойдаланиш ва хорижий тилларни билиш даражаси (Ат)					

¹ Муаллиф тадқиқотлари асосида ишлаб чиқилган.

№	Баҳолаш мезонлари	Баҳо кўрсаткичлари				
		5	4	3	2	1
3.1	Хорижий тилни билиш даражаси бўйича халқаро ёки миллий даражадаги сертификатга эга бўлса ва АКТ воситаларидан бемалол фойдалана олса	5				
3.2	Хорижий тилларда эркин гаплаша олади, лекин сертификатга эга эмас ва АКТ воситаларидан фойдалана олса		4			
3.3	Хорижий тилларда луғат ёрдамида мулоқот қила олади ва АКТ воситаларидан қисман фойдалана олса			3		
3.4	Хорижий тилларда мулоқот қила олмайди ва АКТ воситаларидан қисман фойдалана олса				2	
3.5	Хорижий тилларда мулоқот қила олмайди ва АКТ воситаларидан фойдалана олмаса					1
4	Аграр соҳада иш юритиш, меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар билан ишлаш даражаси (Мх)					
4.1	Мутахассислиги бўйича қабул қилинган меъёрий-ҳужжатларни мазмун-моҳиятини 70% билса	5				
4.2	Мутахассислиги бўйича қабул қилинган меъёрий-ҳужжатларни мазмун-моҳиятини 60% билса		4			
4.3	Мутахассислиги бўйича қабул қилинган меъёрий-ҳужжатларни мазмун-моҳиятини 50% билса			3		
4.4	Мутахассислиги бўйича қабул қилинган меъёрий-ҳужжатларни мазмун-моҳиятини 40% билса				2	
4.5	Мутахассислиги бўйича қабул қилинган меъёрий-ҳужжатларни мазмун-моҳиятини 20% билса					1
5	Ёши, креатив фикрлаши, ишбилармонлик музокораларини ташкил этиши, қарор қила олиши, лидерлик хусусиятлари, бошқалар билан муносабатга киришувчанлиги (Ққф)					
5.1	25 ёшгача бўлса ҳамда хушмуомала, киришимли, лидерлик хусусиятлари мавжуд, теран фикрлай олса	5				
5.2	30 ёшгача бўлса ҳамда киришимли, қисман лидерлик хусусиятлари мавжуд ва ўзининг фикрларини аниқ баён эта олса		4			
5.3	40 ёшгача бўлса ҳамда киришимли, қисман лидерлик хусусиятлари мавжуд ва ўзининг фикрларини қисман баён эта бўлса			3		
5.4	40 ёшдан юқори бўлса ҳамда ўзининг фикрларини қисман баён эта бўлса				2	
5.5	Ёши катта бўлса ҳамда ўзининг фикрларини баён этишга қийналса					1

№	Баҳолаш мезонлари	Баҳо кўрсаткичлари				
		5	4	3	2	1
6	Ўқув даврида эришган ютуқлари (илмий, маънавий-маърифий, спорт, олимпиада ва бошқалар) (Юў)					
6.1	Президент стипендиати, номли стипендияларга эришган, жаҳон миқёсида спорт ёки олимпиада совриндори бўлса	5				
6.2	ОТМ ёки ҳудуд миқёсида стипендиат, спорт мусобақалари совриндори бўлса		4			
6.3	Халқаро ёки республика миқёсида илмий анжуманлар, спорт мусобақалари ва бошқа тадбирларда иштирок этган бўлса			3		
6.4	Турли хилдаги илмий ва спорт тадбирларида иштирок этмаган бўлса				2	
6.5	Умуман иштирок этмаган бўлса					1
7	ОТМнинг республика ва халқаро рейтинги (Ор)					
7.1	ОТМ халқаро рейтингларда ТОП-1000 таликда бўлса	5				
7.2	ОТМ республика миқёсида 20 талик ва бошқа халқаро рейтингларда ўрни ва нуфузи яхши бўлса		4			
7.3	ОТМ республика миқёсида охириги 50 таликда ва бошқа халқаро рейтингларда қисман иштирок этаётган бўлса			3		
7.4	ОТМ республика миқёсида охириги 30 таликда ва бошқа халқаро рейтингларда иштирок этмаётган бўлса				2	
7.5	ОТМ республика миқёсида охириги 10 таликда ва бошқа халқаро рейтингларда иштирок этмаётган бўлса					1
8	Битирувчининг қўшимча квалификацияга эга эканлиги (Бқ)					
8.1	Битирувчи қўшимча 4 та квалификацияга эга бўлса	5				
8.2	Битирувчи қўшимча 3 та квалификацияга эга бўлса		4			
8.3	Битирувчи қўшимча 2 та квалификацияга эга бўлса			3		
8.4	Битирувчи қўшимча 1 та квалификацияга эга бўлса				2	
8.5	Битирувчи қўшимча квалификацияга эга бўлмаса					1
9	ОТМдаги профессор-ўқитувчиларнинг илмий салоҳияти (С)					
9.1	Илмий салоҳият (60-70 %) бўлса	5				
9.2	Илмий салоҳият (50-60 %) бўлса		4			
9.3	Илмий салоҳият (40-50 %) бўлса			3		
9.4	Илмий салоҳият (40 %) паст бўлса				2	
9.5	Илмий салоҳият (30 %) паст бўлса					1
	Жами					

$$Kb = \frac{Дб + Аў + Ат + Мҳ + Қкф + Юў + Ор + Бқ + С}{9}$$

Бунда:

K_6 — Кадрлар салоҳиятини баҳолаш

K_{61} = 4,5-5 (самарали)

K_{62} = 3,5-4,4 (ўртача самарали)

K_{63} = 2,6-3,4 (паст самарали)

K_{64} = 1-2,5 (самарасиз)

Мазкур кадрлар салоҳиятини баҳолаш мезонлари асосида аграр таълим муассасалари таълим жараёнининг энг муҳим жиҳатларига эътибор бериш имкониятлари ортади. Ушбу кадрлар салоҳияти баҳолаш мезонларидан юқори самарали (4,5-5), ўртача самарали (3,5-4,4), паст самарали (2,6-3,4), самарасиз (1-2,5) кўрсаткичлар асосида олий таълим муассасаларида тайёрланаётган кадрларга уларнинг салоҳиятини иш берувчилар томонидан ёки бошқа ташкилотларнинг малакали мутахассисларини жалб этган ҳолда аниқлаш имконияти яратилади. Шунингдек, олий таълим муассасалари келгусида кадрлар тайёрлашда юқоридаги кадрлар салоҳиятини баҳолаш мезонлари таҳлил қилган ҳолда, қайси жиҳатларга эътибор бериш керак, келгусидаги ишларни йўлга қўйишда ҳамда ривожлантиришга аҳамият беришига олиб келади. Бу ўз навбатида, таълим муассасаларида талабалар ўз устида ишлаши, бўш вақтларидан унумли фойдаланиши, шу билан бирга профессор-ўқитувчилар ҳам кадрлар тайёрлаш жараёнида ушбу баҳолаш мезонлари асосида ўқув режа ва дастурларини ишлаб чиқиши талаб этилади. Шу билан бирга, талабалар ўқишни тугатгандан сўнг иш берувчилар томонидан ушбу баҳолаш мезонлари асосида синовларини ўтказишини билган ҳолда тинимсиз меҳнат қилишига, соҳани малакали мутахассислар билан таъминлашга ҳамда таълим сифатини ошишига хизмат қилади.

Бундай изчил ислоҳотлар натижаси эса аграр таълим учун энг самарали йўналиш ҳисобланади. Шу боисдан, олий таълим тизимида қуйидаги асосий вазифаларни амалга оширишга эътибор берилса мақсадга мувофиқ бўлади:

- ОТМ фаолиятини прогноз қилиш ва режалаштириш, стратегияларни ишлаб чиқиш;
- кадрларни меҳнат бозорида жой-жойига оқилона қўйиш, вазифаларни тақсимлаш, иш берувчилар билан мунтазам ҳамкорлик қилиш;
- таълимга оид ахборот тизимини ташкил этиш ва ундан фойдаланишнинг самарадорлигини таъминлаш;
- ҳар томонлама назорат, таҳлил, камчиликларни аниқлаш ва уларни бартараф этишни таъминлаш;
- ОТМ раҳбар ва педагог ходимларининг малакаси ва маҳоратини ошириб бориш.

Ушбу асосий вазифаларни самарали амалга ошириш натижасида барча соҳаларни етук кадрлар билан таъминлаш, соҳаларда инновацион технологияларни қўллаш, ёшларда креатив фикрлаш ва рақамли технологиялардан фойдаланиш кўникмаларини шакллантириш орқали республикамиз иқтисодиётининг ўсишига олиб келади.

Шунингдек, ўқув жараёнини тўғри ташкил этиш, кадрлар салоҳиятини баҳолаш мезонларини юқори самарали бўлиши учун аграр таълим тизимида кадрлар

тайёрлашни қуйидаги ривожлантириш йўллари ишлаб чиқиш ва уни таълим тизимида амалга ошириш пировард мақсад бўлиб хизмат қилади.

Аграр таълим тизимида рақобатбардош кадрлар тайёрлашни қуйидаги ривожлантириш йўллари изчиллик билан амалиётга жорий этиш талаб этилади:

- Таълим, фан, инновация ва илмий-тадқиқотлар натижаларини тижоратлаштириш фаолиятининг узвий боғлиқлигини назарда тутувчи “Университет 3.0» концепциясини босқичма-босқич жорий этиш;

- ОТМнинг узоқ ва ўрта муддатли стратегик ривожлантириш дастурини тасдиқлаш, ўрта муддат учун шакллантириладиган бизнес-режаси ҳамда даромадлар ва харажатлар параметрларини тасдиқлаш, раҳбар ва педагог-ходимлари фаолияти самарадорлигини баҳолаш бўйича **KPI** тизимини жорий этиш;

- Қишлоқ хўжалигида инновацион ресурс тежамкор технологияларни қўллаш, “ақлли қишлоқ хўжалиги” (Smart agriculture) ва рақамлаштирилган агротехнологияларни жорий қилиш бўйича замонавий билимларга эга бўлган кадрлар тайёрлаш;

- Ўқув жараёни ва малака ошириш курслари фаолиятини такомиллаштириш бўйича маҳаллий ва хорижий мутахассисларни жалб этиш;

- Ўқув жараёнига таълимнинг кредит-модуль тизимини жорий этиш, бакалаврият таълим йўналишларининг сиртқи таълим шакли бўйича масофавий таълим олиш тизимини босқичма-босқич йўлга қўйиш;

- Қишлоқ хўжалиги вазирлиги тизимидаги олий таълим муассасалари ва агротехнологиялар техникумларга ўқув-методик жиҳатдан амалий ёрдам кўрсатиш;

- Замонавий ўқув адабиётларини харид қилиш ҳамда шу асосида дарсликлар яратиш;

- Талабалар учун халқаро амалиёт дастурларини ҳамда **SUMMER&WINTER SCHOOL** (ёзги ва қишки мактаблар)ни ташкил этиш, хорижий тиллар бўйича амалий кўникмаларини ошириш;

- Кадрларни меҳнат бозорида жой-жойига оқилона қўйиш, вазифаларни тақсимлаш, иш берувчилар билан мунтазам ҳамкорлик қилиш;

- Таълим хизматлари бозоридаги талабни инобатга олган ҳолда тўлов-контракт асосида ўқитиш қийматини, тўлов-контракт маблағларини тўлаш муддатларини белгилаш ва узайтириш;

- Ўқув режа ва дастурлари, малака талабларини касбий стандартлар асосида тасдиқлаш, таълим тилини ҳамда таълим йўналишлари ва мутахассисликлари хусусиятларини инобатга олган ҳолда таълим олиш шаклини белгилаш, ўқиш давомийлигини белгилаш;

- Кадрлар тайёрлашда ҳар томонлама назорат, таҳлил, камчиликларни аниқлаш ва уларни бартараф этишни таъминлаш.

Хулоса қилиб айтганда, иш берувчилар томонидан олий таълим муассасалари битирувчиларини олган назарий ва амалий билимларини, уларнинг салоҳиятини баҳолаш мезонларини ишлаб чиқиш бугунги куннинг талаби ҳисобланади. Мазкур кадрлар салоҳиятини тайёрлаш мезонлари асосида аграр таълим муассасалари таълим жараёнининг энг муҳим жиҳатларига эътибор бериш имкониятлари яратилиб, кадрлар салоҳияти баҳолаш мезонларидан юқори самарали (4,5-5 баҳо), ўртача самарали (3,5-4,4

баҳо), қуйи самарали (2,6-3,4 баҳо), самарасиз (0-2,5 баҳо) кўрсаткичлари асосида олий таълим муассасаларида тайёрланаётган битирувчиларга уларнинг салоҳиятини иш берувчилар томонидан ёки бошқа ташкилотларни жалб этган ҳолда таълим муассасаси битирувчиларини салоҳиятини аниқлаш имконияти яратилади. Шунингдек, таълим муассасалари ўртасида соғлом рақобат муҳитини шакллантириб, аграр соҳани ривожланиши орқали аҳолини сифатли озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган талабини қондиради ҳамда аҳолини иш билан бандлигини таъминлашда муҳим омил ҳисобланади.

Литература/Адабиётлар/References:

1. Ш.Мирзиёев. Янги Ўзбекистон Стратегияси.// Ўзбекистон нашриёти. Тошкент-2021.: 224 бет.
2. Ўзбекистон Республикасининг 2020 йил 23 сентябрдаги ЎРҚ-639 сонли “Таълим тўғрисида”ги Қонуни. <https://lex.uz/docs/5013007>.
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги ПФ-60-сонли “2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги Фармони. <https://lex.uz/docs/5841063>.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 30 июлдаги ПҚ-4795-сонли “Аграр таълим тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Қарори. <https://lex.uz/>
5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 15 декабрдаги 788-сонли “Аграр таълим тизимининг 2030 йилгача инновацион ривожланиш стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида”ги Қарори. <https://lex.uz/>

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 1 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).